

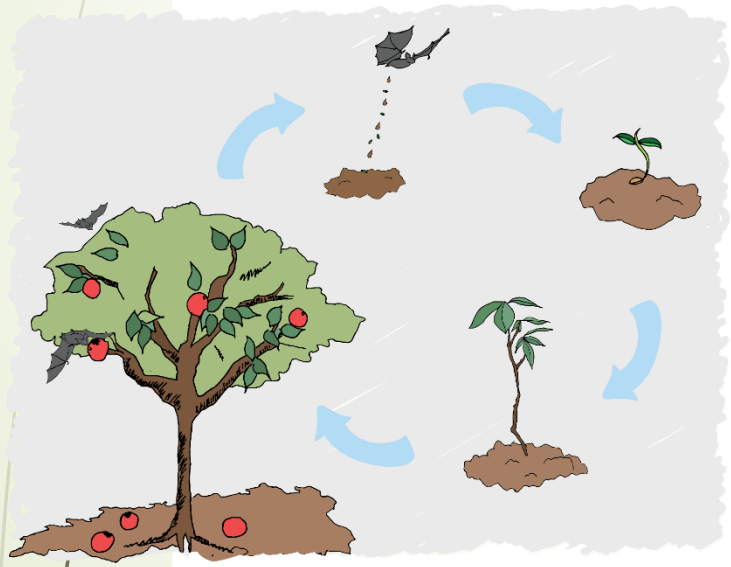
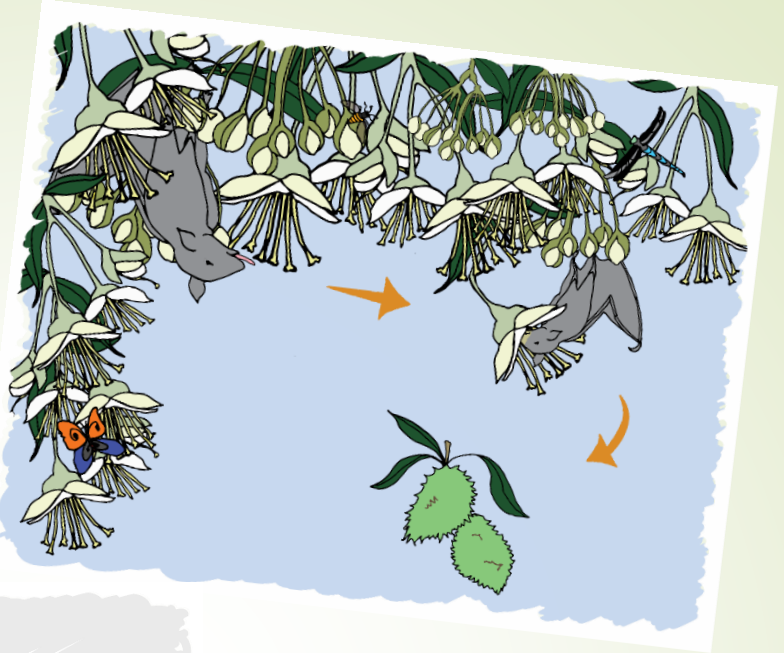
อยู่ร่วมกับค้างคาวอย่างปลอดภัย

ค้างคาว เป็นส่วนสำคัญของระบบนิเวศ

1

ผสมเกสร พืชดอกและผลไม้
มากกว่า 300 สายพันธุ์ เช่น มะม่วง
กล้วย ฝรั่ง ทูเรียน ลิ้นจี่ และลำไย

แพร่กระจายเมล็ดพันธุ์
ไม้เนื้อแข็ง และไม้ผลต่างๆ

ช่วยกำจัดแมลงศัตรูพืช เช่น
เพลี้ยกระโดดในนาข้าว และ
ตัวด้วงที่ทำลายพืชผล

ค้างคาวเป็นสาเหตุของโรคพิษสุนัขบ้าและโรคอื่นๆ การฆ่าหรือรบกวนค้างคาว อาจจะทำให้โรคแพร่กระจายไปสู่ผู้คนได้มากขึ้น วิธีที่ดีที่สุดคือ ไม่กิน ฆ่า ล่า ขาย ประุงอาหารจากค้างคาว

ใช้ชีวิตร่วมกับ “ค้างคาว” อย่างปลอดภัย

2

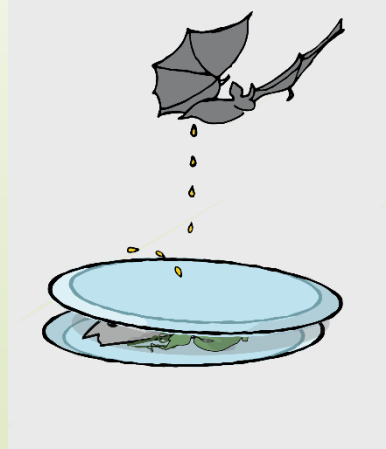
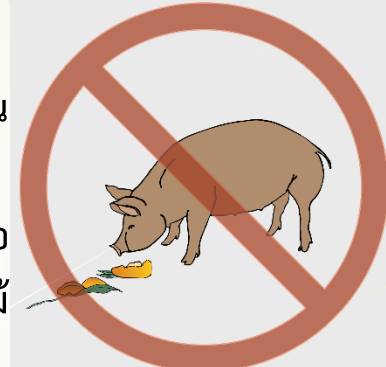

7 ไม่ โกลโรคจากค้างคาว

1. ไม่จับค้างคาว หรือซำคค้างคาวมือเปล่า
2. ไม่สัมผัส น้ำลาย เลือด เยี่ยว มูล ค้างคาว
3. ไม่รับประทานอาหารหรือดื่มน้ำที่ปนเปื้อนเยี่ยว-มูลค้างคาว
4. ไม่นำผลไม้ที่มีรอยกัดแทะค้างคาว หรือแม้แต่ฝานทิ้งบางส่วนมารับประทาน ผลไม้นั้นอาจมีเชื้อโรคจากค้างคาว
5. ไม่นำผลไม้ที่ค้างคาวกัดแทะไปเลี้ยงสัตว์อื่น
6. ไม่ล่าค้างคาวมาขายหรือประกอบอาหาร
7. ไม่ดื่มน้ำตาลสดจากต้นมะพร้าว-ตาล-อินทผลัม ที่ไม่ผ่านการต้ม

สิ่งที่ควรทำ

- ป้องกันไม่ให้ค้างคาวเข้ามาอาศัยในบ้าน
- ปิดภาชนะบรรจุอาหารและน้ำ และทำความสะอาดฝาปิดสม่ำเสมอ

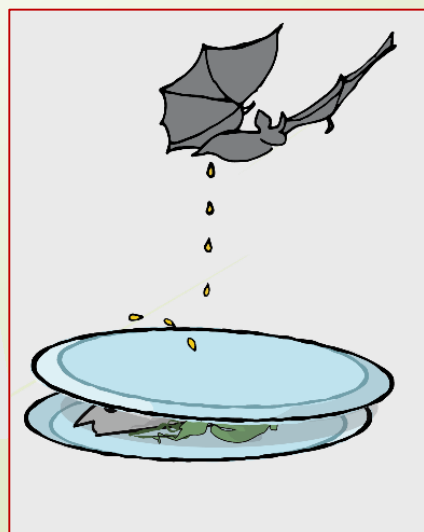

การจัดการกับค้างคาวภายในบ้าน

3

- ค้างคาวมีหลากหลายชนิด ทั้งที่อาศัยอยู่บริเวณหมู่บ้านในชนบท หรืออยู่ในเมือง
- ค้างคาวที่อาศัยอยู่ในอาคารหรือบ้านมักมีขนาดเล็ก และกินแมลงเป็นอาหาร
- ปกติแล้วค้างคาวจะไม่ทำอันตราย ไม่กัดหรือข่วนคน
- ค้างคาวที่ติดเชื้อไวรัส เช่นโรคพิษสุนัขบ้า จะดุ อาจกัด-ข่วน และแพร่เชื้อไวรัสสู่คน
- ค้างคาวที่ติดเชื้อบางชนิด อาจดูปกติ จึงควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสโดยตรงกับตัวค้างคาว และสิ่งคัดหลั่ง ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันตนเองจากโรคที่มาจากค้างคาว
- ย้ายสิ่งของที่ดึงดูดความสนใจของค้างคาวออกจากบริเวณบ้าน
- ปิดฝาภาชนะใส่น้ำ-อาหาร เพื่อป้องกันค้างคาวมากิน-เยี่ยว-ขี้ ปนเปื้อนในน้ำ/อาหาร

ป้องกันไม่ให้ค้างคาวเข้าไปในบ้านได้อย่างไร?

4

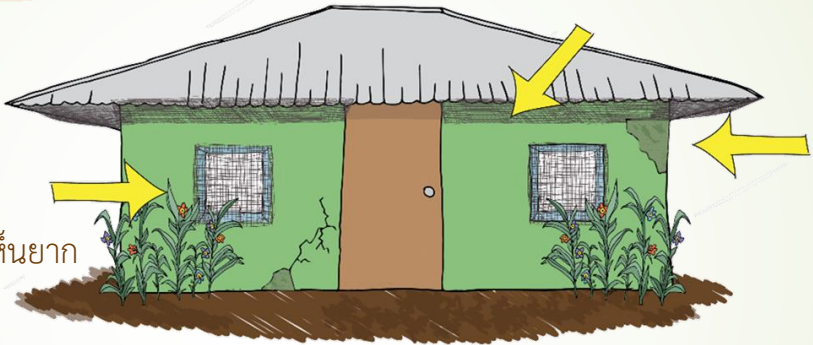

วิธีป้องกันค้างคาวมาอาศัยในบ้าน

1. ตรวจสอบว่าไม่มีรูหรือช่องว่างรอบๆประตู หน้าต่าง เพดาน และหลังคาที่ค้างคาวจะเข้าได้
2. อุดช่องว่างด้วย ไม้ กาวยาแนว หรือหนังสือพิมพ์เปียก

ค้างคาวมักห้อยตัวในจุดสูงสุดบนเพดาน แทรกตัวในช่องเล็กๆระหว่างแผ่นไม้มุงหลังคา

ค้างคาวส่วนใหญ่สีดำ มองเห็นยาก มักจะรวมตัวกันเป็นกลุ่ม

สัญญาณแสดงว่ามีค้างคาวอยู่ในบ้าน

- พบมูลสีดำขนาดเท่าเมล็ดข้าวตอกอยู่บนพื้น
- มีร่องรอยเยี่ยวค้างคาวไหลลงมาตามเพดาน-ผนัง
- ได้กลิ่นขี้และเยี่ยวค้างคาวในบ้าน

การทำความสะอาดมูลค้างคาวในบ้าน

- ก่อนกวาดมูลค้างคาว ทำให้พื้นบริเวณที่จะกวาดเปียกด้วยน้ำสบู เพื่อไม่ให้ฝุ่นจากมูลฟุ้งกระจายขณะกวาด
- ใส่หน้ากาก หรือใช้ผ้าพัน ปิดปาก-จมูกให้แน่น
- สวมถุงมือ และแว่นตา (ถ้ามี)

ค้างคาวอยู่บนฝ้าเพดานจะได้อย่างไร?

5

วิธีไล่ค้างคาวออกจากบ้าน

1. เวลาที่ดีที่สุดในการไล่ค้างคาวออกจากบ้าน คือตอนกลางคืนที่ค้างคาวออกหากิน
2. หลังจากค้างคาวบินออกไปหากิน ปิดช่องทาง การบินเข้าบ้านทุกจุด แม้แต่ช่องเล็กๆ ที่นิ้วของคุณสามารถเหยียดเข้าได้ เพราะค้างคาวบางชนิดมีขนาดเล็กมาก

3. วางแผ่นพลาสติกหรือผ้าใบกันน้ำ ปิดที่ด้านในหลังคา เพื่อไม่ให้ค้างคาวหาที่แขวนตัวได้ง่าย และช่วยลดการสัมผัสกับเยื่อและขี้ค้างคาว
4. หากบ้านมีปัญหาเรื่องการไหลเวียนอากาศ เช่น หลังคามุงจาก ควรแขวนแผ่นพลาสติกกันต่ำจากจุดที่ค้างคาวอาศัยเล็กน้อย แต่ให้เหนือจุดที่คนพักอาศัย-รับประทานอาหาร

ติดผ้าใบ

ด้านในหลังคา

จึงผ้าใบ

ใต้หลังคา

การจัดการกับค้างคาวบริเวณนอกบ้าน

แนวทางป้องกันการติดเชื้อจากค้างคาว....

6

- ไม่นำสัตว์เลี้ยงไปอยู่ใต้ต้นไม้ที่มีค้างคาวอาศัย
- เก็บน้ำตาลสดจากต้นอินทผลัม ตาล มะพร้าว ด้วยภาชนะที่ป้องกันไม่ให้ค้างคาวมาเลีย หรือเยียวปนเปื้อนได้
- เก็บเกี่ยวผลไม้ก่อนที่จะสุกคาต้น เพื่อป้องกันค้างคาวมากิน
- ไม่ทำร้าย เล่น จับค้างคาวทั้งที่มีชีวิตหรือตายแล้ว
- ค้างคาวที่พบบนพื้นดินมักจะบาดเจ็บ หรือป่วย ควรหลีกเลี่ยงการสัมผัสโดยตรง
- ไม่เก็บผลไม้ที่มีรอยค้างคาวกัดแทะมารับประทาน หรือนำไปเลี้ยงสัตว์ แม้จะฝานส่วนที่มีรอยแทะออกเพราะเชื่อโรคอาจจะฝังตัวหลงเหลืออยู่
- ไม่ดื่ม-กินสิ่งที่คาดว่าค้างคาวแตะต้องมาก่อน

สอนบุตรหลานให้ห่างไกลจากการสัมผัสค้างคาว

เมื่อพบค้างคาวตาย-ซากค้างคาว ควรแจ้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำจัดซาก หรือ ทำตามขั้นตอนดังนี้

7

1. ปิดปากและจมูกด้วยหน้ากาก หรือผ้าพันคอที่สามารถปิดได้แน่นรอบจมูกและปาก
2. สวมแว่นตา
3. สวมถุงมือหนาๆ และสวมทับด้วยถุงพลาสติกด้านที่จะจับค้างคาวเพื่อจะได้ใส่ซากค้างคาวตายในถุงโดยไม่ต้องสัมผัสกับเลือด (หากไม่มีถุงมือ ให้ใช้ถุงพลาสติกสวม 2 ชั้นแทน)
4. วิธีเก็บซากค้างคาว สวมถุงพลาสติกคลุมด้านนอกของถุงมือ เมื่อหยิบค้างคาวขึ้นมาแล้วให้กลับด้านถุงพลาสติก เพื่อให้ค้างคาวเข้าไปอยู่ในถุง แล้วซ้อนถุงพลาสติกอีกถุงแล้วมัดปากถุงให้แน่น
5. ระวังการบาดเจ็บจากกรงเล็บค้างคาวช่วน เพราะเล็บค้างคาวมีความแหลมคมมาก

วิธีกำจัดซาก “ค้างคาว”

วิธีจับ-เก็บซากค้างคาว

เผา

ฝัง

วิธีกำจัดซากค้างคาว

1. เผาซากค้างคาวทั้งตัวให้มอดไหม้ **หรือ**
2. ฝังซากค้างคาว (บรรจุถุง) ที่ความลึก 1- 2 เมตร ใช้พลั่ว (อย่าใช้มือ) กลบหลุมด้วยดินหนาอย่างน้อย 60 เซนติเมตร และทำความสะอาดพลั่วด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อเมื่อใช้งานเสร็จ

↓ ลึก 1-2 ม.

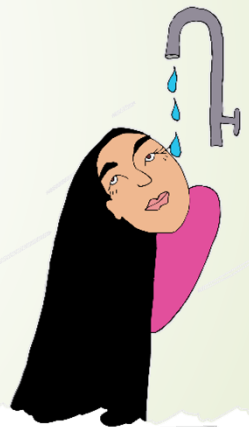
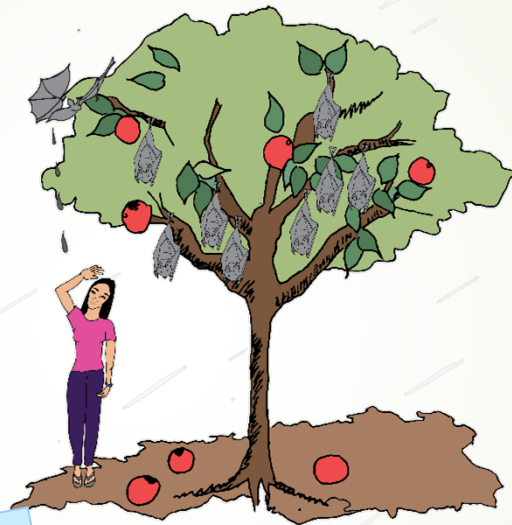
หลังการกำจัดซากค้างคาว ควรล้างมือด้วยสบู่และน้ำ และใช้เจล หรือผ้าเช็ดทำความสะอาดมือ เพื่อฆ่าเชื้อโรคจากค้างคาว

เมื่อไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากการสัมผัสค้างคาว

8

วิธีป้องกันตัวเอง

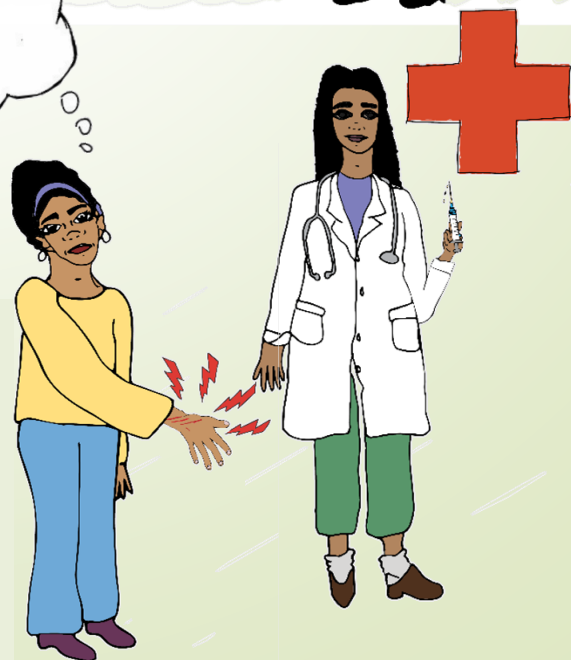
- หลีกเลี่ยงการสัมผัสสิ่งคัดหลั่งค้างคาว (น้ำลาย เลือด เยื่อ มูล) แม้ว่าค้างคาวจะดูปกติ-ไม่ป่วย
- หาก ตา จมูก หรือ ปาก สัมผัสสิ่งคัดหลั่งจากค้างคาว ให้ล้างออกด้วยน้ำสะอาดไหลผ่านเป็นเวลา 5 นาที (นับ 1 ถึง 300 ซ้ำๆ) ให้สะอาดที่สุด ถ้าเป็นผิวหนังบริเวณอื่นของร่างกายให้ล้างด้วยน้ำสบู่แล้วล้างออกด้วยน้ำ ถ้าเป็นไปได้ให้ไปพบแพทย์

ไม่ว่าจะโดนค้างคาวกัด-ข่วน หรือไม่
หากมีอาการป่วยให้รีบพบแพทย์ และ
แจ้งประวัติการสัมผัสค้างคาว
เพื่อให้แพทย์สามารถเลือกวิธีรักษา
ได้อย่างถูกต้อง

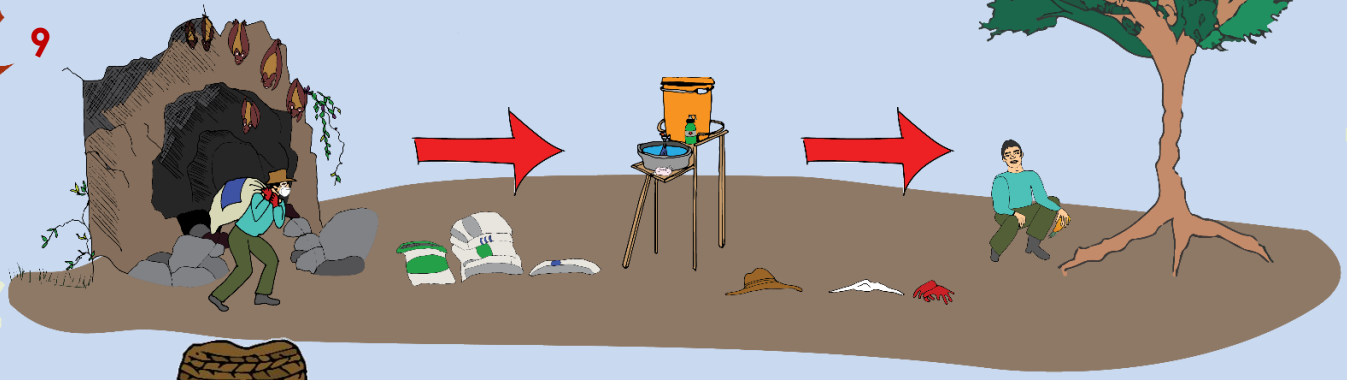
การปฐมพยาบาล เมื่อถูกค้างคาวกัดหรือข่วน

1. ล้างบริเวณที่กัด-ข่วนด้วยสบู่ และน้ำไหลผ่านอย่างน้อย 5 นาที (นับ 1 - 300 ซ้ำๆ)
2. ใส่ยาฆ่าเชื้อ
3. หากเป็นแผลมีเลือดออก ให้พบแพทย์เพื่อรับการรักษาและฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

เมื่อจำเป็นต้องสัมผัสมูลค้างคาว

9

ข้อควรปฏิบัติเมื่อต้องทำงานที่สัมผัสมูลค้างคาว

1. ใส่หน้ากากอนามัย หรือคลุมใบหน้าด้วยผ้าเพื่อป้องกัน **ตา ปาก และจมูก** จากฝุ่นมูลค้างคาว
2. สวมหมวกปีกกว้างที่คลุมศีรษะและไหล่
3. สวมถุงมือ ใส่แว่นตา ใส่รองเท้าที่ปิดเท้ามิดชิด
4. สวมเสื้อแขนยาว และกางเกงขายาว
5. ล้างมือ และอาบน้ำฟอกสบู่หลังทำงานทันที
6. ซักเสื้อผ้าที่ใช้ใส่เก็บมูลหลังการใช้งานทันที **ไม่ควร** สวมชุดที่ยังไม่ได้ซักเข้าไปในบ้าน
7. ถอดหน้ากากและถุงมือออก และล้างมือให้สะอาด ด้วยน้ำฟอกสบู่ ก่อนรับประทานอาหาร ดื่มน้ำ หรือ **สูบบุหรี่ ระหว่างทำงาน**

คนเก็บและแบกมูลค้างคาว
มีความเสี่ยงติดเชื้อจากค้างคาว

8. หากมีบาดแผล หรือรอยขีดข่วนขณะอยู่ในถ้ำ หรือ ขณะเก็บมูลค้างคาว ต้องล้างแผลด้วยสบู่และน้ำเป็นเวลาห้านาที (นับ 1-300 ซ้ำๆ)
9. เมื่อคุณไปพบแพทย์เพื่อรักษาอาการบาดเจ็บ หรือ เจ็บป่วยอื่นๆ ควรแจ้งแพทย์ว่าคุณอาศัยอยู่ใกล้แหล่ง ค้างคาว หรือทำงานเกี่ยวข้องกับค้างคาว-มูลค้างคาว

การป้องกันตัวเองในถ้ำค้างคาว

วัดและการท่องเที่ยวถ้ำ

สิ่งที่ควรปฏิบัติ หากต้องเข้าถ้ำค้างคาว

- เพื่อความปลอดภัย ใส่หน้ากาก หรือคลุมไบหน้าด้วยผ้า สวมหมวก ถุงมือ แวนตา รองเท้าหุ้มส้น
- สวมเสื้อแขนยาวและกางเกงขายาว
- ถ้ำร่างกายมีบาดแผลต้องปิดให้มิดชิด
- เมื่ออยู่ในถ้ำ หลีกเลี่ยงการจับใบหน้า-ดวงตา ระวังไม่ให้เกิดบาดแผลหรือรอยขีดข่วนขณะเดินในถ้ำ

หลีกเลี่ยงการเข้าถ้ำค้างคาว

การเข้าถ้ำเสี่ยงต่อการติดเชื้อจากค้างคาว

จากการสัมผัสสิ่งคัดหลั่ง เยี่ยว ขี้ และเป็นการรบกวนค้างคาว

- การดื่ม-กินอาหาร ต้องทำภายนอกถ้ำ ต้องถอดชุดป้องกัน-ล้างมือด้วยน้ำฟอกสบู่ก่อนและหลังรับประทานอาหาร
- หากไม่ได้สวมรองเท้าขณะเข้าถ้ำ ควรล้างเท้าด้วยน้ำและฟอกสบู่หลังจากออกจากถ้ำทันที
- ไม่ จับ ฆ่า หรือกินค้างคาว สัตว์ป่าอื่นๆ รวมถึงหนูจากถ้ำ
- ทำความสะอาดเสื้อผ้าที่ใช้ป้องกันหลังจากออกจากถ้ำ
- หากได้รับบาดเจ็บระหว่างการเที่ยวในถ้ำ หรือป่วยภายในสองสัปดาห์หลังจากการเข้าถ้ำ ควรแจ้งแพทย์ว่าอาจสัมผัสกับค้างคาว-สิ่งคัดหลั่ง เช่น น้ำลาย เยี่ยว มูลค้างคาว

ค้างคาวมีส่วนสำคัญในการรักษาสีงแวดล้อม
สิ่งแวดล้อมที่ดีช่วยให้สุขภาพของคนดีด้วย

มนุษย์และค้างคาวเมื่ออยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพา
ย่อมเกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

